

корупції. База знань НАЗК. URL: <https://corruptinfo.nazk.gov.ua/> (дата звернення: 16.11.2023).

4. Нові правила ввезення гуманітарної допомоги: просто, швидко, прозоро. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. 29.08.2023. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/23034.html> (дата звернення: 16.11.2023).

5. Організована та економічна злочинність / за ред. В. О. Тулякова. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 292 с.

6. Port in storm: Organized crime in Odesa since the Russian invasion. 2023. Report of the Global Initiative Against Transnational Organized Crime. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/09/Port-in-a-storm-Organized-crime-in-Odesa-since-the-Russian-invasion-GI-TOC-September-2023.pdf> (date of application: 16.11.2023).

7. Remeikiene Rita, Gasparenienė Ligita, & Vėbraitė Vīgita. 2023. Corruption in Ukraine in view of the war. collective monograph «*The Challenges and Opportunities in Law: Ukrainian Case under the Conditions of War*» edited by Tomas Davulis and Ligita Gasparėnienė. Vilnius University. Kraków. Księgarnia akademicka publishing. 860 p. P. 439–516.

Шинкарьов Ю. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правового
регулювання економіки Харківського
національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Багато філософів і правознавців наголошували, що превентивну роль грають не стільки каральні елементи покарання, скільки невідворотність їх застосування за вчинення кримінального правопорушення. Але, на жаль, слід констатувати, що принцип невідворотності застосування покарання за вчинене правопорушення далеко не завжди втілюється у життя. А особливо це стосується у випадку вчинення особою або корупційного правопорушення, або правопорушення пов'язаного із корупцією.

Не вдаючись в дискусію щодо використання законодавцем визначених понять, необхідно констатувати значний соціальний попит у їх використанні. Серед останніх опитувань, що проводилися на території

нашої країни, корупція громадянами визнається одним із найбільш руйнівних у нашому суспільстві явищ. Особливо деструктивним і обурливим видається вчинення таких правопорушень під час титанічних зусиль, які прикладають сили оборони України та суспільство для відбиття зовнішньої збройної агресії проти України. Але, як видається, палітра заходів, які застосовує держава у протидії корупційним проявам є недостатньою з огляду на статистику вчинених корупційних правопорушень. І ці заходи визнаються суспільством настільки недосконалими, що значна кількість опитуваних констатують безперспективність ідеї викорінення корупції та цілковитого її знищення [1].

Є різноманітні способи забезпечення підвищення дієвості заходів, направлених на протидію явищам негативної спрямованості, в тому числі корупційним діянням. Як вже вказувалося, інститут покарання є одним із них. Але рівень його дієвості в цьому напрямку значною мірою залишився поза увагою сучасних кримінологів. При цьому аналіз громадської думки, публікацій у засобах масової інформації свідчить про пануючі настрої у сучасному суспільстві щодо збільшення суворості покарання, що може бути призначено за правопорушення корупційного характеру. Постійно наголошується на необхідності передбачення санкціями за вчинення правопорушень подібного роду максимальних строків покарання найбільш суворих його видів. Часто лунають пропозиції щодо введення покарання у виді смертної кари за вчинення корупційних правопорушень. Чи видаються такі пропозиції обґрунтованими і чи здатна їх реалізація істотним чином знизити корупційну «зараженість» і особливо в сучасних умовах? Спочатку треба визначитися із тими кримінально-правовими реакціями, які здійснила держава для зниження корупційних ризиків в напрямку реформування законодавства про кримінальну відповідальність в цьому напрямку.

Не претендуючи на комплексність визначення їх переліку, хотілося б назвати декілька з них: по-перше, визначення кола корупційних правопорушень та правопорушень пов'язаних із корупцією взагалі; по-друге, пеналізація цілого переліку правопорушень корупційної спрямованості, що відбулася після набрання чинності КК України; по-третє, обмеження можливості звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вчинили корупційні правопорушення, або правопорушення пов'язані із корупцією; по-четверте, обмеження можливості звільнення особи від покарання та його відбування у випадку вчинення правопорушень такого роду.

Які ж зміни щодо інституту покарання відносно протидії корупційним правопорушенням відбулися останнім часом? Слід констатувати, що майже ніяких. До таких змін можна віднести впровадження в конструкції окремих складів кримінальних правопорушень, в тому числі і лише окремих корупційних, такої обтяжуючої обставини як вчинення кримінального правопорушення у великих розмірах чи в умовах воєнного або надзвичайного стану, що, безумовно, тягне за собою збільшення санкції. Також необхідно сказати про пеналізацію незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. Введення такого складу кримінального правопорушення до структури чинного КК безумовно є обумовленим і потрібним. Але до переліку корупційних правопорушень, цей склад не потрапив.

Отже, можна зробити висновок, що зважаючи на не численні зміни пов'язані із застосуванням покарання за вчинення корупційних правопорушень, потенціал покарання як елементу механізму протидії корупції в Україні є не достатньо реалізованим і має напрямки для подальшої еволюції.

Список використаних джерел:

1. Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення. URL: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjnattia-dosvid-stavlennia/> (дата звернення: 01.11.2023).

Капустіна М. В.,
доцентка, кандидатка юридичних наук,
доцентка кафедри криміналістики
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

В умовах війни в Україні кількість корупційних кримінальних правопорушень на жаль не знижується, а в деяких соціальних сферах спостерігається тенденція до їх поширення. Особливістю корупційних кримінальних